

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA

VOL. IV

Missouri • Montana • Nebraska • Nevada
New Hampshire • New Jersey
New Mexico • New York

FERDINANDO FREGA ✨

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA — VOL. IV

L'ORÉAL THROUGH GILLETTE · 12

Missouri, Montana, Nebraska, Nevada, New Hampshire, New Jersey, Új-Mexikó, New York állam. Az amerikai átkelés negyedik szakasza, a síkságtól a keleti partvidékig.

Nulladik fejezet — közös nyitány

Ez a nyitófejezet a Women of the United States mind a hat kötetében közös. Itt teljes terjedelmében olvasható, összecsukva, hogy a sorozat ismétlések nélkül, egymás után olvasható legyen.

NULLADIK FEJEZET

Itt a világ nem terület: határ. Az Északi-sark nem fogad be, nem bocsát meg, nem hagy helyet a tévedésnek. A fehérség abszolút lényként uralkodik, némán és emlékezet nélkül. A hőmérséklet nem meteorológiai adat: ragadozó. Az éjszaka hónapokig tart, összenyomja a gondolatokat, eltorzítja az emberek körvonalait, elnyeli az akaratukat.

A közösségek kevesek, kicsik és zártak. Inuitok, jupikok, sarkvidéki népek élnek ott, ahol senki sem választaná, hogy maradjon. Itt minden egyes ember nélkülözhetetlen a csoport túléléséhez. Ha nem vagy hasznos, teherré válsz. És aki teherré válik, eltűnik a csendben, a hóban, egy olyan környezet logikájában, amely semmit sem enged.

A kutatóállomások egy másfajta hideget is hoznak: a hierarchiáét. Itt a nő ritka jelenlét, rendellenesség, akinek alkalmazkodnia kell,

vagy elbukik.

Ezen a helyen az „eltűnés” fogalma nem létezik. Csak a fehérség van, amely mindent eltöröl.

Inuit és jupik nők

A sarkvidéki lányt nem kényeztetik: felkészítik. Korán megtanulja elviselni a hideget, a sötétséget és az éhséget. Hasznossá kell válnia a klán számára, mert itt az identitás nem személyes. Funkcionális. A nő viseli a család és a közösség terhét: élelem, tűz, gyerekek, bőrök, gondoskodás. Senki sem beszél jogokról. Senki sem beszél törekenységről. A depresszió létezik, de nincs neve. Az erőszak létezik, de nincsenek tanúi.

A kutatóállomások nője

Művelt, hozzáértő, fegyelemhez szokott. Kutatóként, technikusként, orvosként érkezik. Hamar rájön, hogy az Északi-sark nem ismeri el a képesítéseket. Itt csak a lelki keménység számít. Férfi hierarchiák uralkodnak fölötte, és a gyengeség minden jelét gyengeségnek tekintik. Olyan környezet ez, ahol az erő nem elég: rendkívüli önuralom kell.

A nyugati, „kívülről jött” nő

Szabadságban nőtt fel, és abban a hitben érkezik, hogy legyőzheti a hideget. De a hely megtöri: a magány, a parányi terek, a végtelen csendek. Az állomások nem közösségek, hanem gépezetek. És egy nőnek egy férfiak tervezte gépezetben harcolnia kell, hogy el ne tűnjön.

Utazás a világ peremére

A szomszédom, Antonio, akit mindenki Ninónak hívott, évek óta az Északi-fokról beszélt, az éjféli napról, a sötétség nélküli

hónapokról. Olyan álom volt, amelyet a zsebében hordott, mint valami lehetetlent. Egy májusi reggel becsöngettem hozzá, és csak ennyit mondtam: „Csomagolj be. Egy óra múlva visszajövök. 30 nap múlva jövünk vissza.” Meglepetten, boldogan nézett rám. A felesége aggódva megkérdezte, mik a terveink. „Egy álmot kergetünk” – feleltem.

Beültünk az autóba. A feleségeink úgy néztek ránk, mintha megőrültünk volna. De ez az utazás valódi volt. Nino már tele volt kérdésekkel. „Hová megyünk? Mennyi pénzt hozzak?” „Nyugi – mondtam neki. – 54 óra múlva ott vagyunk. Csak 5000 km. Az új Range Roverrel megyünk. Élvezd az utat.”

300 kilométerenként meg kellett állnom: ő, aki tizenkét évvel idősebb nálam, a saját ritmusában haladt. Nekem víz és folyadék kellett, neki kávé és a test szükségletei. És minél messzebbre jutottunk, annál többet mesélt az életéről. Olyan dolgokat, amelyeket soha nem tudtam volna meg, ha nincs az a végtelen út.

Két férfi egyedül egy autóban, és mindig a nőkről beszélnek. Ő csak a feleségét ismerte. Nevettem. Megnyugtattam: „Mi is mind így vagyunk.”

Megkérdezte, hogyan maradok épelméjű 60 óra vezetés közben. Meséltem neki Oroszországról, amikor 22 évesen 51 órát vezettem, hogy találkozam egy nővel, akit sosem láttam. „A távolságok nem határok – mondtam neki. – Csak kifogások. Nekem soha nem volt egy sem.”

Megérkezés a fehérségbe

Beértünk Norvégiába. Egy szálló az út mentén. Ott hagytuk az autót, és szánal mentünk tovább.

A vezető be volt bugyolálva, kiismerhetetlen volt. Amikor levette a szemüvegét, kiderült, hogy nő. Norvég nő, hallgatag, egyenes, jéghideg. Nino a szán közepén, ő elöl, én a 190 centimmel hátul, a sor végén.

Még világos volt. Az óráam mutatta az időt, de nem árulta el, hogy éjszaka van-e vagy reggel. Éjféli nap volt. Elértük az Északi-fokot.

Nino sírt. Átölelt. Nevetve mondtam neki: „Vigyázz... még azt hiszik, hogy melegek vagyunk.” Nevettünk, de a világ peremén álltunk.

Aztán jött a fagy: $-52\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Belépés a valódi Arktiszra

Egy fémkonténerbe vittek minket átöltözni. Rendkívül nehéz, bélelt overallok, bonyolult cipzárakkal.

Kifizettem a vezetőt. Ninót egy igluban hagyták néhány férfival; engem egy másikban, egy családdal: egy idős férfival, 70 és 80 között, és három nővel, 30 és 50 között.

Zárt világ volt. Egyszerű. Kegyetlen.

A férfi félreállt. A nők tartották a tempót. A mosdó pedig egy domb volt öt méterre az iglutól: a kaka megfagyott, mielőtt földet ért. Az első pisim sárga sarki csillaggá vált. Így köszöntött az Észak.

A középkorú nő, Magi, tudott egy kicsit angolul. A többi gesztus volt, tekintet, kéz. A hideg nyelve.

Amikor nem tudtam, hogyan kell használni az overallt, ő gondolkodás nélkül megérintette az ágyékomat, hogy megmutasson egy rejtett cipzárt. Nem volt benne semmi rosszindulat, semmi zavar: csak funkció. Túlélés.

A három nap az igluban

Ételt hoztak. Füstölt halat, nyers halat, tőkehalmáját, bálnahasat. És cápagolyókat. Nem volt választás. Nem volt alternatíva. Az volt, amit a természet ad.

Aztán ittam: egy piros folyadékot. Azt hittem, bor. Szűrt, felforralt, megédesített bálnavér volt. Megittam. Olyan erőt adott, amelyet addig soha nem éreztem. Ősi energiát. Azt hittem, kokain. Nem. Az Észak volt, ami belépett a testbe.

A nők figyeltek. Az öreg kiment vadászni. Én pihentem és vért ittam. Három nap telefon, internet, számítógép nélkül, Nino nélkül. Csak én és ők.

Nem volt éjszaka. Csak fény, tűz, jég és lélegzet.

A három nő lefeküdt aludni. Kerestem egy helyet. A legfiatalabb felemelte a karját, és intett, hogy menjek közelebb. Kitört belőlük a nevetés. Nem értettem. Azt mondták, én vagyok a „karácsonyuk”.

Így mondták, hogy befogadtak.

Próbáltam adni nekik egy kis pénzt köszönetképpen. Visszautasították. Csak egy ölelést akartak. És néhány szót calabriai nyelven, hogy közelebb érezzék magukhoz.

Ott értettem meg az igazi ajándékok értékét: azokét, amelyeket nem lehet sem megvenni, sem eladni.

A vezető búcsúja

Három nap múlva megérkezett a vezető. Egy órán át beszélt a három nővel. Én kint voltam. Nem értettem, mit mondanak. Nem az én dolgom volt. Az ő nyelvük volt, az ő világuk, az ő törvényük.

A konténerben, miközben vetkőztem, belépett a vezető. Kíváncsi. Egyenes. Északi. Szorosan átölelt. Megcsókolt. A bőre fehér volt, mint a tej. A szeme kék, mint az augusztusi ég.

Arra kért, hogy vigyem el. Bármit megtett volna, hogy kijusson abból a világból.

Tisztelettel elmosolyodtam. Nem tehettem. Nem lett volna szabad.

Csak egy ígéretet hagytam neki: „Ha bármire szükséged van, írj nekem egy levelet. Segítek.” Még a pénzt is visszautasította. Gyönyörű nő volt, de magányos. Olyan magány, amely messziről nem látszik. Olyan magány, amelyet a hideg nem bocsát meg.

Hazatérés

Elmentünk Ninóért. Lelkes volt. Nem akart hazamenni. De nekem találkozóm volt a feleségével.

Mindenkinek elmesélte a maga három napját. Én hallgattam. Soha semmit nem osztottam meg a férfival. Csak a papírral.

És így, miközben Nino visszatért a maga világába, én már úton voltam egy másik felé. Egy másik cél. Egy másik találkozás.

Isten hozott.

Epilógus

Az Észak nem elvisz: megváltoztat. És soha

nem ad vissza épen. A férfiak fényt, csendet, fényképeket, álmokat keresni jönnek az Északi-sarkra. A nők azért maradnak, hogy túléljenek.

A férfiak elmesélik, amit láttak. A nők elhallgatják, amit átéltek.

A férfiak visszatérnek. A nők maradnak. Maradnak a hidegben, a hóból épült házakban, a meg nem hallott csendekben. Maradnak, hogy fenntartsák azokat a közösségeket, amelyek nem ünneplik őket. Maradnak, hogy megvédjék a gyerekeket, az öregeket, az idegeneket. Láthatatlanok maradnak.

Egyetlen emléket hoztam el onnan: egy gyönyörű, hihetetlenül gyönyörű, de magányos nőt. Nem romantikus értelemben. Emberi értelemben. Tragikus értelemben.

Elmélkedés

Az Észak nem a testet öli meg. A jelenlétet öli meg. És ami marad, az a fehérség: egy hely, ahol a nők egyszerre élnek és tűnnek el.

Ezért írok. Mert a szélsőséges helyek nem mesélik el a saját történetüket. És aki átutazik rajtuk, nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy hallgasson.

Én nem. Én nem. A földem szült engem, a világ többi része pedig nem vendégként fogad, hanem a család tagjaként.

Az Észak abszolút fehérségéből leereszkedtem az Egyesült Államok abszolút zűrzavarába.

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK

A lehetetlen megbízatás

Ha tizennyolc évig dolgozol egy amerikai vállalatnak, olyasmit kapsz, amit a világon egyetlen más cég sem adhat meg: munkakultúrát, eljárásokat, világos küldetést és olyan értékrendet, amely nem elmélet – hanem napi gyakorlat. Nem elmagyarázzák neked: beléd építik. És ezt anélkül teszik, hogy engedélyt kérnének tőled.

A New York-i irodában voltam, amikor olyan munkát ajánlottak, amelyet soha el sem tudtam volna képzelni. Nem előléptetést. Nem áthelyezést. Kísérletet.

Bizalmas programot, amelyet azért hoztak létre, hogy az Egyesült Államokon belül igazoljanak egy emberi kapcsolatokra épülő modellt. Nem menedzsereket, pszichológusokat vagy trénereket választottak. Olyan embereket választottak, akiknek egy bizonyos fajta, valós életből fakadó tapasztalatuk volt. És felmerült a nevem – noha tizennyolc éve az értékesítésben dolgoztam. Nem a beosztást nézték: az elmét.

A próbát egyszerű volt elmagyarázni, és rendkívül nehéz végigcsinálni:

egy év alatt bejárni az 50 amerikai államot, a városokat magam választva, és mindegyikben legalább egy hetet eltöltve.

Az utolsó két hét kötelező szabadság lett volna. Minden költséget ők álltak. Nekem csak élnem, figyelni, megértenem és minden hétfőn jelentést leadnom kellett. Emberi, száraz, pontos beszámolót.

Aláírtam a szerződést. Szóltam otthon. Nem kérdeztek semmit. Csak azt akarták tudni, megérkezett-e a havi ellátmány. Én egy amerikai év előtt álltam. Ők, mint mindig, a következő hónap előtt.

A biztonság kedvéért a fizetésemet közvetlenül az olaszországi bankszámlámra utalták. Udvarias módja volt annak, hogy azt mondják nekem: „Ne csinálj semmi butaságot. Abból élj, amid van. Lássuk, ki vagy valójában.”

Csak tizenöt évvel később fértem hozzá az eredeti jelentéseimhez, az elemzésekhez és ahhoz az anyaghoz, amelyet rólam gyűjtöttek. Ez a könyv onnan született. Engedélyt kaptam a kiadására,

egyetlen feltétellel: soha ne nevezzem meg a céget, amely megrendelte.

Nem számít. Ez a történet nem logókról szól. Egy emberről szól egy olyan országban, amelyet lehetetlen megérteni, ha nem éled át a saját bőrödön.

A legtávolabbi pontról kezdjem?

A logikus választás az volt, hogy a peremről induljak, nem a központból. Két egyszerű okból:

1. Frissen jöttem a kísérletből: nagy tisztánlátás, maximális figyelem.
2. Ha a szélsőből indulok, menet közben korrigálhatom az irányt, és tisztán fejezhetem be az utat.

Nem Bostonban vagy Chicagóban kellett kezdenem. Egy határon kellett kezdenem. Egy olyan helyen, amely csak papíron volt Amerika.

Juneau-t választottam, Alaszka fővárosát. Elszigetelt. Csak hajóval vagy repülővel érhető el. Olyan város, amely senkié. Tökéletes hely a kezdéshez.

Az erőforrások beosztása

Indulás előtt azt tettem, amit egy amerikai mindenekelőtt tisztel: profiként szerveztem meg magam, nem turistaként.

Felhívtam a három legnépszerűbb légitársaságot, azokat, amelyeknek a legnagyobb belföldi hálózatuk van. Kevesebb mint egy óra alatt vettem egy ötven belföldi járatra szóló jegyfüzetet 60% kedvezménnyel.

Nincs időkorlát. Nincs napkorlát. Nincs megkötés. Csak egy feltétel: egy éven belül fel kell használni.

Ugyanezt tettem a szállodaláncokkal, az Uber-taxikkal és az autókölcsönzőkkel, aztán elkészítettem a szakaszok és a módok rendes menetrendjét, de az időpontokét nem.

Készen álltam.

Ez volt az első igazi sikerem. Az első jel, hogy tudok mozogni. Amerika azt jutalmazza, aki cselekszik, nem azt, aki vár.

Amikor a cég meglátta a tranzakciót, azt tette, amit egy amerikai kultúra mindig tesz: ellenőrizte a megbízhatóságot.

Képes vagyok-e egy évig állandó mozgásban lenni? Képes vagyok-e kezelni a váratlan eseményeket, a távolságokat és a vészhelyzeteket? Önálló vagyok-e?

Ezért indulás előtt elrendeztem egy másik döntő részletet:

gondoskodtam róla, hogy a hitelkártyámon legalább 100 000 dolláros havi keret legyen.

Nem elköltésre szánták. Arra szolgált, hogy bebizonyítsuk: tudjuk kezelni. Az amerikaiak így gondolkodnak: ha nincs önállóságod, nincs szabadságod. És ha nincs szabadságod, nem lehet értékelni téged.

Attól a pillanattól kezdve a program már nem megbízatás volt. Hanem küldetés.

ÉS MOST TÉNYLEG UTAZUNK

Alaszka csak a földrajz szerint része az Egyesült Államoknak. Egy másik világ.

Az a hely, ahol a nők nyomtalanul eltűnnek. Ahol a feljelentés soha nem ér célba. Ahol a városok csak civilizált szigetek egy vad kontinens közepén.

Juneau volt az első próbám: egy főváros, amelyet egyetlen út sem köt össze az ország többi részével. Amerika egy darabja, amely nem érződik Amerikának.

Itt kezdtem megérteni valamit: az utazás nem földrajzi lesz. Hanem emberi.

1. BLOKK (I. kötet)

Alabama – Alaszka – Arizona – Arkansas – Kalifornia – Colorado – Connecticut – Delaware – Florida – Georgia

2. BLOKK (II. kötet)

Hawaii – Idaho – Illinois – Indiana – Iowa – Kansas – Kentucky – Louisiana – Maine – Maryland

3. BLOKK (III. kötet)

Massachusetts – Michigan – Minnesota – Mississippi – Missouri – Montana – Nebraska – Nevada – New Hampshire – New Jersey – Új-Mexikó

4. BLOKK (IV. kötet)

New York – Washington

5. BLOKK (V. kötet)

Észak-Karolina – Észak-Dakota – Ohio – Oklahoma – Oregon – Pennsylvania – Rhode Island – Dél-Karolina

6. BLOKK (VI. kötet)

Dél-Dakota – Tennessee – Texas – Utah – Vermont – Virginia –
Nyugat-Virginia – Wisconsin – Wyoming

MISSOURI

Missouri az ellentmondások állama. Az egyik oldalon a nyugodt Közép-Nyugat; a másikon egy Dél, amely soha nem szűnt meg kemény lenni. Amerika egyik legmegosztottabb területe: St. Louis és Kansas City kemény negyedekkel, fehér kertvárosok, amelyek egy párhuzamos világban léteznek, szegény és lassan változó vidékek, és egy politikai rendszer, amely sokat beszél, de keveset old meg.

A normalitás állama, amely elrejt a bajt, a felszínes mosolyé, amely súlyos problémákat takar, és a „minden rendben”-é, még akkor is, amikor semmi sincs rendben.

A nők itt nem egy robbanásban tűnnek el. Állandó nyomás alatt tűnnek el: család, munka, hagyomány, szegénység, lappangó erőszak, törékeny egészségügyi rendszer.

Missouri a szokással törli el a nőket. Mindenki elvárja tőle, hogy kibírja. És ő kibírja, amíg el nem tűnik önmaga elől.

A St. Louis-i nő – 35 éves

St. Louis olyan város, amely két világban létezik: az egyik gazdag történelemben, a másik az erőszak, az elhanyagoltság és a faji egyenlőtlenség csapdájában.

Az itteni nő egyszerre három problémával néz szembe: – veszélyes negyedek – törékeny iskolák – alacsony bérek.

Ő dolgozik a város nélkülözhetetlen hálózataiban: – rendelők – szupermarketek – segítségnyújtás – vendéglátás – alapoktatás.

Ő tartja fenn azt, amit a rendszer nem tud. És miközben mindent ő tart, őt senki sem tartja.

A hiánya városi: nincs beleszólása a város újjáépítésébe, pedig ő kezel minden napi válságot.

A „tökéletes” kertvárosok nője – 40 éves

A nagyvárosokon kívül vannak kertvárosok, amelyek kifogástalannak tűnnek: tiszta utcák, jó iskolák, rendezett házak.

Az itteni nő nem szegény, de nem is szabad.

Fenn kell tartania: – a család magas presztízst – kifogástalan gyerekeket – állandó társasági jelenlétet – teli naptárt – „makulátlan” házasságot – olyan életszínvonalat, amely soha nem eshet vissza. A nyomás néma és állandó. Nem omolhat össze. Nem lassíthat. Nem mutathat törekenységet.

A hiánya mentális: csak szerepként létezik, nem személyként.

A vidéki nő – 49 éves

Missouri vidéke lassú, konzervatív és zárt. A házak messze vannak egymástól, a szolgáltatások minimálisak, a hagyományok súlyosak.

Az itteni nők olyan világban élnek, amely rendkívül keveset változik: – bizonytalan munkák – nehéz hozzáférés az egészségügyhez – nagy családok – elterjedt függőségek – a társasági életet irányító egyházak – kevés lehetőség kitörni a szerepből.

Kötelezettségekből álló élet, választás nélkül. Ha bajod van, magad oldod meg. Ha összeomlasz, senki sem veszi észre.

A hiánya földrajzi és kulturális: eltűnik a távolságban és a hagyományban.

Az ipar és a kétkezi munka nője – 37 éves

Missouriban hatalmas a középállalatok jelenléte: raktárak, koordináció, szerelősorok, gyártóüzemek.

Az itteni nők nehéz fizikai munkát végeznek: – csomagolás – gyártósorok – éjszakai műszakok – anyagmozgatás – minőségellenőrzés – koordinációs asszisztencia.

Elhasznált testek, alacsony kereset, lehetetlen munkaidő. Olyan munka, amelyre az államnak szüksége van, de teljesen láthatatlan. Az ő hiánya fizikai: összetörik, és nincs, aki közbelépjen.

Epilógus – Missouri

Missouri olyan állam, amely a látszólagos normalitásból él. És a normalításban a nők elvesznek.

Ő igazgatja a nehéz negyedeket, a túlzottan társasági kertvárosokat, a kemény gyárakat, a lassan változó vidéket.

Minden nap csendes csata. És a csendes csaták a legpusztítóbbak.

Missouri nem egyetlen csapással törli el a nőket. Olyan szokásokkal törli el őket, amelyeket soha senki nem kérdőjelez meg.

Elmélkedés – Missouri

A kötet minden állama a hiány egy-egy fajtáját mutatja meg. Missouri a „csendeset”: azt, amely a rutinból, a társadalmi elvárásokból, abból a megfeszítésből születik, hogy mindenkinek mindennek kell lenni.

Itt a nők a láthatatlan ragasztó, amely minden társadalmi osztályt összetart. Mindenhol ott vannak. És éppen ezért nem látja őket senki.

Missouri megtanítja, hogy az eltörléshez nem kell gyűlölet vagy konfliktus. Csak az kell, hogy egy egész társadalom magától értetődőnek vegye: a nők mindig ott lesznek.

És ezért alapvető ez a fejezet: hogy emlékezzünk, a normalitás, ha nincs, ami megtartsa, csapdává válik.

MONTANA

Montana maga a végtelenség: hatalmas hegyek, véget nem érő utak, végtelen erdők, elszigetelt házak, bőrt hasító telek. Az USA egyik legszebb állama. És az egyik legnehezebb, ahol élni lehet.

Itt a nők nem konfliktus miatt tűnnek el. A földrajz, az elszigeteltség, a vidéki gondolkodás és az érzelmi magány miatt tűnnek el. Olyan állam ez, ahol a csend többet nyom a latban, mint a zaj.

Montana kitartást követel. És a nőknek kell mindenki helyett kitartaniuk.

Az isten háta mögötti vidékek nője – 51 éves

Itt élhetsz 30 km-re a legközelebbi bolttól. Egy órára a legközelebbi rendelőtől. Két órára egy igazi kórháztól.

Az ezeken a vidékeken élő nők szembenéznek: – a rendkívüli hideggel – az azonnali segítség hiányával – a figyelmen kívül hagyott egészségügyi problémákkal – a fenntartandó régi házakkal – a teljes családi felelősséggel – a kézzelfogható félelemmel, hogy elvágják őket a világtól.

A hiánya földrajzi: eltűnik, mert ott él, ahová semmi sem ér el.

A tanyás családok nője – 39 éves

Montana az állattenyésztésből él. Szarvasmarhák, lovak, nagy testű állatok és fizikai munka.

Az itteni nő mindent csinál: – segít az állatokkal – főz mindenkire – vezeti a számlákat – járműveket vezet – kezeli a vészhelyzeteket – a semmi közepén neveli a gyerekeket.

Úgy dolgozik, mint egy férfi, de „családi jelenlétnek” tekintik. Az ő hiánya gazdasági: értéket termel, de semmiben sem jelenik meg.

A kisvárosok nője – 44 éves

Montana kisvárosaiban megáll az idő. A közösségek kicsik, mindenki ismer mindenkit, és senki sem változik.

Egy nőnek: – anyának kell lennie – megbízhatónak kell lennie – nem szabad „botrányt okoznia” – odaadónak kell lennie – mindig rendelkezésre kell állnia.

Nem találhatja ki újra önmagát. Nem lépheti át a kulturális határait. Nem mutathat törékenységet.

A hiánya társadalmi: nem önmagáé, hanem a közösségé.

A természetturizmusban dolgozó nő – 33 éves

Montana a parkjaival, tavaival és a közeli Yellowstone-nal vonzza a turistákat. A képeslapok mögött nők vannak, akik szállodákat, éttermeket, szabadtéri programokat, karbantartást, koordinációt és takarítást visznek.

Kemény műszakok, időnyberek, élet távoli vidékeken. Semmi stabilitás.

A hiánya gazdasági: az ágazat belőle él, de ő soha nem él nyugodtan.

Epilógus – Montana

Montana a lenyűgöző természet és a kegyetlen magány keveréke. Az itteni nők eltűnnek a távolságban: fizikaiban, érzelmiben és kulturálisban. Ők tartják össze az elszigetelt otthonokat, a tanyákat, a családokat, a kisvárosokat és a turizmust. És miközben összetartják, senki sem figyel rájuk.

Elmélkedés – Montana

A kötet minden állama a hiány egy-egy formáját mutatja meg. Montana azt, amelyet a mindent felemészítő földrajz hoz létre.

Itt a nőket nem az erőszak vagy a mélyszegénység törli el. Hanem a mérföldnyi semmi, az elszigetelő telek, a változatlan kultúra, egy szerep, amelyet nem utasíthatnak vissza.

Lassú, néma eltörlés. Az egyik legnehezebben felismerhető, éppen azért, mert nem csap zajt.

NEBRASKA

Nebraska nyitott, egyenes, sík föld. Hatalmas mezők, állandó szél, végtelen égbolt. Kívülről: nyugalom. Belülről: elszigeteltség, lassúság, konzervatív közösségek, kemény mezőgazdasági munka és nagyon kevés lehetőség.

Olyan állam, amely félúton él a Közép-Nyugat és a Nyugat között, de egyiknek sincs meg az ereje.

Itt a nők nem a káosz miatt tűnnek el. A nyomasztó normalitás, a mezőgazdasági rutin, a változatlan szerepek, a földrajzi magány miatt tűnnek el.

Nebraska nem csap zajt, de felemészt.

A farmon élő nő – 40 éves

A nebraskai nő a farm szerves része: – ébredés hajnalban – ellátandó állatok – étel mindenkinek – a család könyvelése – követendő termés – a ház karbantartása – felnevelendő gyerekek – hirtelen vészhelyzetek.

Annyit dolgozik, mint a férfiak, gyakran többet. Mégis „munkanélküliként” tartják nyilván.

A hiánya gazdasági: értéket termel, de az adatokban nem létezik.

A kisvárosok nője – 46 éves

Néhány ezer lelkes települések, ahol mindenki mindent tud mindenkiről.

A nőnek: – jelen lévő anyának – stabil feleségnek – tiszteletre méltó alaknak – az egyházban aktívnak – a közösség támaszának kell lennie.

Nem engedheti meg magának a kerülőutakat, a válságokat vagy a hirtelen változásokat. Rögzített szerepben él, amelyről mások döntöttek.

A hiánya kulturális: van helye, de nincs hangja.

Az egyszerű szolgáltatásokban dolgozó nő – 32 éves

Nebraska városaiban – Lincolnban, Omahában, Grand Islandben – a nők végzik a mindennapi munkát:

– pénztárosok – takarítás – vendéglátás – iskolai asszisztencia – idősothonok – titkárság

Alacsony bérek, osztott műszakok, semmi kilátás. Az ő hiánya társadalmi: nélküle a város nem működik, de senki sem említi, amikor a „fejlődésről” beszélnek.

A távolságok nője – 53 éves

Nebraska olyan állam, ahol két órát vezethetsz anélkül, hogy egy igazi várost látnál. Ez a távolság életmóddá válik.

A városokon kívül élő nő szembenéz: – hosszú utakkal minden szükségletért – kevés orvosi ellátással – kemény telekkel – elszigetelt házakkal – egyhangú rutinnal – valódi társas háló hiányával.

A hiánya földrajzi: eltűnik a kilométerekben.

Epilógus – Nebraska

Nebraska egyszerűnek tűnő föld, de az egyszerűség csak a felszínen van.

Az itteni nők eltűnnek: – a fizetetlen mezőgazdasági munkában – a zárt közösségekben – a szélsőséges távolságokban – a szolgáltatások hiányában – a merev szerepekben.

Földből, hagyományból és csendből álló hiány ez.

Elmélkedés – Nebraska

Minden állam a hiány egy-egy formáját mutatja meg. Nebraska azt, amelyet a soha nem változó mindennapi élet épít fel.

Nincs nyilvánvaló erőszak, nincs látványos válság. Csak egy élet van, amely ismétli önmagát, egy fáradozás, amelyet senki sem ismer el, egy szerep, amelyet nem lehet elhagyni. Nebraska az az állam, ahol a nők mindent összetartanak, és éppen ezért nem látják őket.

És ezért érdemli meg ezt a fejezetet: mert a leggyakoribb törlés az, amelyik normálisnak tűnik.

NEVADA

Nevada a látszatra épült állam. Fény, kaszinók, szállodák, szórakozás, turizmus, szerencsejáték, véget nem érő éjszakai élet. Kirakat, amelyet a világ szabadságnak, mértéktelenségnek és lehetőségnek lát.

Az igazság ennek az ellenkezője.

Nevada az egyik olyan hely, ahol a női testet a legkönnyebben használják, kizsákmányolják, elfogyasztják és lecserélik. Olyan hely, ahol a nők nem a lehetőségek hiánya miatt tűnnek el, hanem mert a jelenlétüket árucikként kezelik.

A női hiány itt modern, tudatos és szándékos. Elegáns, folyamatos és tiszta eltörlés. Lehetetlen munkaidőből, éjszakai műszakokból, esztétikai nyomásból, elhasznált identitásból és a turisztikai ipar által rákényszerített szerepekből áll.

A kaszinók és szállodák hölgye – 33 éves

Las Vegas csak azért virágzik, mert nők ezrei viszik: – a recepciót – a takarítást – az éttermeket – a bárokat – a szórakoztatást – az ügyfélszolgálatot – a koordinációt – a turisztikai telefonos ügyfélközpontokat.

Éjszakai műszakok, elmaradó hétvégék, nem létező szabadságok, állandó nyomás. A nőknek tökéletes külsőt kell mutatniuk, akkor is, amikor belül már nem maradt erejük. Az ő hiánya fizikai és lelki: olyan rendszerben dolgozik, amely „az élmény részeként” használja, nem személyként.

Az éjszakai szektorban dolgozó nő – 29 éves

Nevada éjszaka nem csillogó. Kemény. A fények, a zene és a látványosságok között életek égnek el:

– hostessek – táncosnők – pultosok – promóterek – a külsőhöz és az esztétikai jelenléthez kötött szerepek

A tested a szerződés része. Ha nem tudsz bánni vele, egy perc alatt lecserélnek.

A hiánya gazdasági és erkölcsi: a munka a külsőjét követeli, nem a személyét.

A bevándorló nő, aki a színpalak mögött mindent visz – 41 éves

A megaszállodák mögött bevándorló nők százai vannak: filippínók, mexikóiak, haitiak, közép-amerikaiak.

Ők végeznek el mindent, aminek a munkáját a turistáknak nem szabad látniuk:

– ipari mosodák – folyamatos takarítás – föld alatti konyhák – hatalmas raktárak – esti koordináció – a játéktermek előkészítése

Rejtett életek. Fáradt testek. Embertelen műszakok. Az ő hiánya rendszerszintű: nélkülözhetetlen, de láthatatlanként kezelik.

A Las Vegason kívül élő nő – 52 éves

Nevada nem csak fények. A környező sivatag is: kisvárosok, alacsony házak, gyér szolgáltatások, elszigetelt iparágak.

Az itteni nők szembenéznek: – megfizethetetlen költségekkel – korlátozott egészségügyi ellátással – a közlekedés hiányával –

óriási távolságokkal – kemény, rosszul összekötött közösségekkel
– kevés lehetőséggel.

Olyan életet él, amely az ellentéte annak, amit a világ az Államhoz társít.

A hiánya földrajzi: nem a fények Nevadájában él, hanem az igazi Nevadában.

Senki sem beszél róla.

Epilógus – Nevada

Nevada az előadásra épült állam. Minden a külsőről, az élményről és a szórakozásról szól.

A nők a néma motor, amely ezt a gépezetet forgatja: szállodák, kaszinók, éttermek, szórakoztatás, karbantartás, koordináció.

Mégis őket becsülik a legkevésbé. Ők tartják fenn mások álmait, miközben kemény, felemésztő és láthatatlan valóságban élnek.

Nevada pontosan úgy törli el őket, ahogyan használja.

Elmélkedés – Nevada

Minden állam a hiány egy-egy arcát mutatja meg. Nevada a legmodernebbet: a gazdasági funkciókra redukált nőket.

Nem a szegénység törli el őt. Hanem a rendszer.

Felépített hiány ez: néma, elegáns, lehetőségnek álcázott. A nőknek ezer lehetőségük van, de ezer módja van annak is, hogy felemésszék őket.

És ezért döntő ez a fejezet: mert a fények között kevésbé látszik, ki kapcsolja fel őket nap mint nap.

NEW HAMPSHIRE

New Hampshire-ben van szabadság, erdő, tó, domb, tökéletes falvak, csendes utak és szinte nulla adó. Kívülről minimalista paradicsomnak látszik: nincs káosz, nincs zaj, nincsenek óriásvárosok. Csak rend és természet.

A baj az, hogy a teljes szabadság gyakran teljes magányt jelent.

És amikor az állam keveset fektet a közszolgáltatásokba, a teher egyenesen az emberekre hárul – elsősorban a nőkre.

Itt a nők hiánya nem tragédia. Elszigeteltség, merev kulturális szokások, családi nyomás és a valódi társas hálók hiánya.

New Hampshire nem támad. Egyedül hagy.

A kis közösségek nője – 47 éves

New Hampshire falvaiban minden nyugodtnak látszik. Minden zárt.

A nőnek: – megbízható anyának – tisztelt társadalmi alaknak – az iskolákban önkéntesnek – a közösségben jelen lévőnek – a helyi szabályok szerint „jó embernek” kell lennie.

Nem hibázhat. Nem léphet túl messzire a normától. Nem engedheti meg magának az érzelmi válságokat.

A hiánya kulturális: van szerepe, de nincs szabadsága.

A hidegben és a távolságban élő nő – 52 éves

New Hampshire nem nagy, de tele van elszigetelt vidékekkel, egymástól messze eső házakkal és utakkal, amelyek télen akadályá válnak.

Az itteni nő együtt él: – a hónapokig tartó hóval – a mindent megnehezítő távolságokkal – a későn kezelt egészségügyi problémákkal – a lelki elszigeteltséggel – a háztartási rutinnal, amely nem hagy teret – a kevés helyi egészségügyi ellátással.

Ha elesik, vár. Ha beteg, mérföldeket vezet. Ha érzelmileg összeomlik, senki sem veszi észre.

A hiánya földrajzi: eltűnik a csendben és a hidegben.

Nélkülözhetetlen munkák – 38 éves

A középvárosokban – Concordban, Manchesterben, Nashuában – a nők viszik az alapvető szolgáltatásokat:

– iskolák – rendelők – idősgondozás – hivatalok – alapfokú oktatás – adminisztratív szolgáltatások

Alacsony fizetés, a fizetésnél sokkal nagyobb felelősség, állandó érzelmi teher.

A hiánya működési: ő tartja össze azt, ami a jóléti rendszerből megmaradt, de az Állam keveset fektet az ő ágazataiba.

Nélkülözhetetlen, de kimerítő.

A turistavidékek rosszul fizetett munkáiban dolgozó nő – 33 éves

Az állam északi része a turizmusból él: őszi lombok, tavak, hegyek, tél.

A tökéletes képek mögött nők vannak, akik: – takarítják a létesítményeket – reggelit készítenek – éttermekben dolgoznak – B&B-ket vezetnek – rendbe teszik a szobákat – elvégzik a legszükségesebb karbantartást.

Zsúfolt idények és üres idények. Bizonytalan gazdaság. Nulla valódi védelem.

A hiánya gazdasági: minden rajta működik, de a rendszer pótolhatónak tartja.

Epilógus – New Hampshire

New Hampshire rendezett és csendes. És éppen ezért tűnik el a nő hang nélkül.

Eltűnik: – a hagyományos szerepek – a zárt közösségek – a fizikai távolság – a végtelen tél – az elégtelen szolgáltatások – az alulfizetett nélkülözhetetlen munkák között.

Nincs felhajtás. Nincs káosz. Csak egy magány, amely normává válik.

Elmélkedés – New Hampshire

Minden állam a hiány egy másik formáját mutatja meg. New Hampshire a „tökéleteset”: udvarias, tiszta és rendezett eltörlést.

Itt a nő irányítja a közösségeket, de nincsenek közösségek, amelyek őt támogatnák.

Ez az új-angliai paradoxon: minél civilizáltabb vagy, annál inkább elvárod, hogy a nő mindent egyedül oldjon meg.

És ezért van szükség erre a fejezetre: hogy emlékeztessen, még a látszólag „jó” államokban is szörnyű lehet élni.

NEW JERSEY

New Jersey határvidék: összekapcsolt, eszeveszett, drága, ingázókkal túlterhelt, tele vegyes családokkal, bevándorlókkal, kemény negyedekkel, drága elővárosokkal és elfeledett városokkal.

Ez nem a „híd túloldalán” lévő New York. Összetett, széttöredezett állam, ahol a nők egy olyan rendszert irányítanak, amely többet fogyaszt, mint amennyit visszaad.

A nők hiánya itt öt nagyon kemény tényezőből fakad: – rendkívül megfizethetetlen megélhetési költségek – láthatatlan házimunka – kimerítő ingázás – valódi feszültségekkel teli, sokféle etnikumú közösségek – hagyományos családi szerepek, amelyek ellenállnak.

New Jersey nem erőszakkal törli el a nőket. Azzal törli el őket, hogy ezer feladat között kell létezniük.

Az ingázó nő – 36 éves

New Jersey az ingázók állama. Minden nap órák vesznek el azzal, hogy az ember eljusson New Yorkba vagy Philadelphiába: késő vonatok, kezelhetetlen forgalom, magas közlekedési költségek és rendkívül késői hazaérkezés.

A nő, aki így él, „félúton” él: – félig a munkában – félig a tömegközlekedésen – félig otthon (ami ironikus módon a családi teher több mint felét jelenti)

A hiánya időbeli: nincs ideje önmagára. Nincs ideje semmire.

A maradékokban létezik.

A szolgáltatásokban dolgozó bevándorló nő – 42 éves

(latin-amerikai, haiti, afrikai, filippínó)

New Jersey a bevándorlók erejéből él. Itt a nő tartja a színpadot az egész államnak: – takarítás a gazdagok otthonaiban – szabályozatlan gyermekfelügyelet – éttermi konyhák – idősothonok – karbantartás – alacsony bérű alapszolgáltatások

Egyszerre három problémával néz szembe: – alacsony bérek – rendkívül magas lakbérek – óriási családi felelősség.

A hiánya gazdasági és nyelvi: dolgozik, beszél, alkalmazkodik, de a rendszer peremén marad.

Nélkülözhetetlen, mégis mindig pótolható.

A kemény negyedekből jött nő – 34 éves

New Jersey nem csak tehetős gőg. Itt van a Kelet néhány legproblémásabb városa:

– városi erőszak – alulfinanszírozott iskolák – munkanélküliség – törekeny egészségügy – valódi közösségi szolgáltatások hiánya

Az itt élő nőnek szembe kell néznie: – állandó létbizonytalansággal – ingatag munkahelyekkel – nem hatékony közlekedéssel – a bérekkel arányban nem álló megélhetési költségekkel.

Ő az egyszülős családok tartóoszlopa, a társadalmi hálók gerince, az, aki mindent megment, amikor őt senki sem menti meg.

A hiánya városi és szerkezeti: senki sem hallgatja meg, amikor a rendszer csődöt mond.

A gazdag büszkeség nője – 45 éves

New Jersey másik arca a tehetős elővárosok: hatalmas házak, kiváló iskolák, rendezett negyedek.

Az itteni nők állandó nyomás alatt élnek: – zsúfolt családi napirend – a gyerekek programjai – kötelező önkéntesség – kifogástalan társadalmi kép – státuszszimbólumként megalapozott házasság – rendkívül magas elvárások.

Nem tűnhet törekenynek. Nem bukhat el. Nem szakíthatja félbe az előadást.

A hiánya identitásbeli: családi funkcióként látják, nem önálló egyénként.

Epilógus – New Jersey

New Jersey túl gyorsan és túl drágán élő állam. Valójában a nők vezetik, de a rendszer eltörli őket, miközben használja őket.

– ingázás – láthatatlan munkák – elégtelen szolgáltatások – veszélyes negyedek – hiperversengő elővárosok – merev családi szerepek – valódi támogatás nélküli multikulturalizmus

Az állam nekik köszönhetően működik, de az erőfeszítéseikre soha nem néz rá.

Elmélkedés – New Jersey

Minden állam a hiány valamilyen formáját mutatja. New Jersey azt mutatja meg, amely egy olyan rendszerből fakad, amely túl sokat vár el, és túl keveset ad vissza.

A közvetítés állama: túl közel a hatalmi központokhoz, túl messze azok lehetőségeitől. Itt a nők állandó összenyomottságban élnek: időben, pénzben, energiában, identitásban.

Nem egyetlen tényező hibája. Mindegyiknek az összege.

És éppen ez teszi New Jerseyt a kötet középpontjává: megmutatja, hogyan fakadhat a női hiány egy teli életből – amely mindennel teli, kivéve a saját magunkra jutó teret.

ÚJ-MEXIKÓ

Új-Mexikó Amerika egyik leglenyűgözőbb és legnehezebb állama. Tiszta szépség: hatalmas sivatagok, vörös kanyonok, őslakos közösségek, ősi kultúra, spiritualitás, csend. Ám ennek az erőteljes esztétikának a háttérében sokkal keményebb valóság rejlik:

– történelmi szegénység – krónikus függőségek – gyenge közszolgáltatások – földrajzi elszigeteltség – törékeny iskolák – rejtett családon belüli erőszak – határon átnyúló drogkereskedelem

Olyan állam, ahol a nők nem véletlenül tűnnek el: azért tűnnek el, mert olyan területen élnek, ahol minden nyom – a távolság, a történelem, a kultúra, a szegénység, a zárt közösségek, a bizonytalan munkák.

Új-Mexikó elhagyatott szépség. És ebben az elhagyatottságban ott vannak a nők, akik mindent összetartanak.

A pueblók őslakos nője – 43 éves

Új-Mexikóban él az amerikai kontinens egyik legnagyobb őslakos amerikai népessége: pueblo, navahó és apacs nők.

Két világ között él: – ősi hagyományok – modern állam, amely nem vesz róla tudomást.

Szembe kell néznie: – alulfinanszírozott iskolákkal – minimális egészségügyi ellátással – túlsúlyos lakásokkal – alacsony bérekkel – az alapszolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáféréssel – kulturális és földrajzi elszigeteltséggel.

Nagy családokat, egész közösségeket és súlyos felelősséget tart el.

A hiánya történelmi: az elmúlt száz évben az állam mindent elvett a népétől, és szinte semmit nem adott vissza.

A szegény környékek latin-amerikai nője – 35 éves

Új-Mexikó inkább latin, mint amerikai. Mindenütt spanyol szó, vegyes családok és kemény munka.

A latin-amerikai nők mindenütt ott vannak az állam kulisszái mögött: – takarítás – vendéglátás – gondozás – könnyű mezőgazdasági munka – helyi boltok – közösségi segítség.

Rendkívül alacsony bérekből élnek, egyre növekvő költségek mellett. Sok család a szakadék szélén él. Papírok nélkül a helyzet még törékenyebb: félelem, láthatatlanság, semmi valódi segítség.

A hiánya gazdasági és politikai: keményen dolgozik, de soha nincs képviselve.

A mindentől távol élő nő – 52 éves

Új-Mexikó hatalmas, de üres. Apró települések, házak a sivatagban, városok órányi távolságra egymástól.

Az itteni nőnek szembe kell néznie: – teljes magánnyal – távoli egészségügyi ellátással – nulla közlekedéssel – kemény telekkel, könyörtelen nyarakkal – változatlan rutinnal – kevés munkával – körös-körül elterjedt függőségekkel.

Ha elesik, senki sem jön. Ha orvosra van szüksége, órákig vezet. Ha gondja van, maga oldja meg.

A hiánya földrajzi: eltűnik a térben.

A turisztikai-spirituális ágazatban dolgozó nő – 30 éves

Új-Mexikó vonzza a „spirituális” turizmust: művészet, meditáció, sivatagok, elvonulások, őslakos kultúra.

A költői kép mögött nők tartják el a gazdaságot: – B&B-k – kulturális idegenvezetés – galériák – kis éttermek – kézműves boltok – szezonális szolgáltatások.

Ingatag ágazat: főszezonban kiváló kereset, a többi hónapban szinte semmi.

A hiánya gazdasági: a vidék szépsége pénzt vonz, de nem tartja meg azoknak, akik ott élnek.

Epilógus – Új-Mexikó

Új-Mexikó két véglet között létező állam: abszolút szépség és krónikus szegénység. Mély spiritualitás és politikai elhanyagoltság. Erős hagyomány és gyenge szolgáltatások.

Az itteni nők mindent a vállukon visznek: őslakos közösségeket, latin-amerikai családokat, elszigetelt sivatagokat, művészvárosokat, minimális munkákat.

És miközben ők tartják el az államot, őket senki sem tartja.

Olyan hiány ez, amely nem csap zajt, mert a táj túl szép. És a szépség mindent eltakar.

Elmélkedés – Új-Mexikó

Minden állam a hiány más-más formáját mutatja. Új-Mexikó azt, amelyet a távolság és a feldolgozatlan történelem teremt.

Itt a nőt nem egyetlen erő törli el. Minden együtt törli el:

– földrajz – kultúra – hagyomány – szegénység – elszigeteltség –
családi szerepek – a szolgáltatások hiánya – politikai
láthatatlanság

Ősi eltörlés ez. Szinte örökletes.

És ezért döntő ez a fejezet: mert Új-Mexikó nem az idő által
elfeledett hely. Az állam által elfeledett hely. És ezt a nők fizetik
meg minden nap.

NEW YORK ÁLLAM

New York nem egy város. Hatással van a testre. Hullám, amely
megragad és magával sodor, akkor is, ha nem akarsz. Jelenlét,
amely nem kér engedélyt. Belépsz ide, és azonnal megérted, hogy
nem te döntesz arról, amiről ő dönt.

Ez az egyetlen hely a világon, ahol emberek milliói vehetnek körül,
és mégis magányosabbnak érezheted magad, mint egy sivatagban.
Város, amely figyel, megmér, értékkel, felemészt, és ha nem bírod a
tempót, hátrahagy anélkül, hogy visszanézne.

New York nem fogad be. Értékel.

A világ fővárosa, de a láthatatlanok fővárosa is. A város, amely
csak a győzteseket mutatja, és elfelejti azt a több ezer nőt, aki
minden négyzetcentiméterét működteti. Azokat, akik mások életét
tartják, miközben ők senki sem tartja.

New York egyszerre minden: erőszakosan fitogtatott gazdagság és
szegénység, amelynek már nincs hangja; negyedek, amelyek öt év
alatt arcot váltanak, és negyedek, amelyek ötven éve nem
változtak; keveredő nyelvek, egymásra rétegződő kultúrák,
egymást keresztező testek, életek, amelyek soha nem beszélnek
igazán egymással.

Állandó mozgásra épült város: fel- és leszállni zsúfolt vonatokra, koszos, fényes utcákon járni, olyan munkát keresni, amely a felszínen tart, rohanni kiszállítani a rendeléseket, menni a rendelőbe, az iskolába, haza, a műszakokba, ezer különböző irányba. Olyan terület, amely sokat ígér, de csak azt adja meg, amit kitépsz belőle.

New York azoknak a nőknek köszönhetően működik, akik összetartják a darabokat, amelyekről mások nem vesznek tudomást: akik a felhőkarcolók legfelső emeletein dolgoznak, akik az alsó szinteken a padlót takarítják, akik azoknak a családoknak a gyerekeit nevelik, amelyeknek nincs idejük, akik olyan negyedekben élnek túl, amelyekre senki sem akar ránézni, akik szembeszállnak egy várossal, amely mindent elkér tőled, és mindig félbehagy.

Itt a nő egyszerre a nyomás három szintjét éli meg:

1. A tempó nyomása:

ha lassítasz, eltűnsz. New York senkire sem vár, és veled sem tesz kivételt.

2. A költségek nyomása:

itt minden túl sokba kerül – a lakás, az idő, az energia, az identitás. És minden nap pénzügyi kihívássá válik.

3. A jelenlét nyomása:

mindig ott kell lenned, ki kell tartanod, működnöd kell, bírnod kell.

De téged ki tart?

New York gyönyörű és kegyetlen: valódi lehetőségeket ad, de rendkívül magas árat kér.

Az itteni nő nem gyenge jelenlét. Mindennapi túlélőgép. Ő viszi előre az iskolákat, a kórházakat, az éttermeket, a takarítást, a közszolgáltatásokat, a közlekedést, a családokat, a felhőkarcolókat, a vállalkozásokat és a negyedeket.

Mégis, a város történetében a hangja nem központi. Háttér. Funkció. Szükséges, de nem ünnepezt. Jelen van, de nem hallják.

New York a város, amely mindent kirakatba tesz, kivéve azokat, akik valóban működtetik.

És éppen ezért foglal el más helyet ebben a kötetben. Nem olyan állam, mint a többi. Ez az a pont, ahol Amerika összes női hiánya összefut: a gazdasági, a kulturális, a városi, a nyelvi, a faji, a szakmai és az érzelmi.

Mindannak a mikrokozmosza, ami működik, és mindannak, ami nem.

Itt a nők mindenütt ott vannak. Mégis egy másodperc alatt eltűnhetnek. Elég, ha lemaradnak a város tempójától.

New York nagy, de nem elég nagy ahhoz, hogy befogadja egy nő életének súlyát. És ez a fejezet ezt bizonyítja: a világ leghíresebb városa nem a legigazságosabb. Csak a leglátványosabb. És mindennapi életének hatalmas zajában a nő elvész a csendben.

Manhattan

Olivia, 39 – Midtown, irodaházak és rohanó életmód

Olivia 7:10-kor száll fel a metróra. 6-os vonal, állva, telefonnal a kezében, a szeme már az e-mailek áradatán.

Egy midtowni üvegépület huszonhetedik emeletén dolgozik. Projektmenedzser egy cégnél, amely olyan szolgáltatásokat árul, amelyeket senki sem tud igazán elmagyarázni. Mindenki számokról, előrejelzésekről, negyedéves célokról beszél. Emberekről senki.

Oliviának van egy hatéves lánya, akit naponta két órát lát ébren. Reggel, amikor felöltözteti, este, amikor lefekteti. A többit kiszervezi: bébiszitter, iskola, délutáni foglalkozások, gyors üzenetek.

A főnöke „rugalmasságot” kér tőle, de a rugalmasság mindig egyoldalú: – egyre hosszabb értekezletek – menetrenden kívüli hívások – kitalált vészhelyzetek – projektek, amelyeket „ma estére” be kell fejezni.

Manhattant a lehetőségek városaként árulják. Olivia számára ez a város ellopja az idejét, és házhozszállítás, mosoda és fizetős szolgáltatás formájában adja el neki vissza.

Este, amikor kilép az irodából, az épületek fényei gúnyolódásnak tűnnek. Minden ragyog, kivéve az ő életét.

Olivia hiánya nem olcsó. Időt emészt. Mindenütt jelen van, kivéve ott, ahol a legjobban számít.

Én, Nando, amikor nézem, ahogy átvág a 3rd Avenue-n annak a gyors léptével, aki nem engedheti meg magának, hogy lassítson, egyetlen egyszerű dolgot látok: egy nőt, aki tartja a várost, amely őt soha nem fogja megtartani.

— Nando

Brooklyn

Aisha, 31 – Bedford-Stuyvesant, fordított dzsentrifikáció

Aisha Bed-Stuyban született, egy történelmileg fekete negyedben. Rap, történelem, családok, templomok és nyári grillezések a járdán.

Aztán jöttek a „művészek”, a befektetők, az új kávézók, a pórázon sétáltatott fajtisza kutyák és az összefüggéstelenül emelkedő árak. A szokásos forгатókönyv.

Aisha egy helyi állami iskolában dolgozik. A diákjai olyan családokból jönnek, amelyeket minden évben kilakoltatás fenyeget. Sok gyerekkori osztálytársa már nem él ott, a „városfejlesztési” projektek kiszorították őket.

Tanít, meghallgat, konfliktusokat kezel, védelmez. Nappal tanár, pszichológus, nagytestvér és védőfal. Éjjel egy bérelt konyha asztalánál ülve javítja a házi feladatokat, és szorong, hogy egy nap már nem tudja megfizetni azt a lakást.

A város „menőként” ünnepli Brooklynt. Aishának nincs ideje „menőnek” lenni: túl kell élnie.

A hiánya városi és politikai: a negyed, amelyről mindenki spekulál, az egyetlen, amelyet nem hallgatnak meg igazán.

— Nando Queens

María Fernanda, 42 – Jackson Heights, három világ egyben

test

María Fernanda Ecuadorból jött. A queensi Jackson Heightsban él: azon a helyen, ahol egyetlen háztömbön belül tíz különböző nyelvet beszélnek, és egyik sem a hatalom nyelve.

Éjjel manhattani irodákat takarít, nappal, ha kell, gyerekre vigyáz.
Az alvás órára mért luxus.

Két gyereke van: az egyik Quitóban született, a másik New Yorkban. A nagyobbik azt kérdezi tőle, miért nincs soha otthon. A kisebbik azt hiszi, hogy az anyja mindig rohan.

María pénzt küld az anyjának, aki Ecuadorban maradt. Két kontinenst tart el. Egyetlen testtel.

Az élete állandó ingázás: Queens → Manhattan → Queens. Lassú vonatok, nehéz táskák, fáradt lábak.

Senki sem látja igazán. Annak az amerikai kislánynak a szülei számára, akire vigyáz, ő „Mary”. A takarító kolléganőinek ő „az asszony, aki soha nem áll meg”.

A hiánya nyelvi és társadalmi: ő működteti a dolgozó New Yorkot, de egyetlen hivatalos elbeszéléshez sem tartozik.

Én, Nando, egy vasárnap reggel találkozom vele a Roosevelt Avenue-n, és csak egy dolog jár a fejemben: ez az ország csak azért áll még, mert a hozzá hasonló nők nem hagyják elesni. — Nando

Bronx

Keisha, 29 – South Bronx, mindennapi ellenállás

Keisha a South Bronxban él. Viharvert épületek, gyakori szirénák, olcsó boltok, töredezett járdákon játszó gyerekek.

Egyedül neveli két gyermekét. Az apjuk évekkel ezelőtt eltűnt, ígérek és bocsánatkérések között.

Egy szupermarketben dolgozik, esti műszakban: – gyors kassza – ideges vásárlók – vezetők, akik minden percet ellenőriznek – fizetés, amely soha nem elég.

Napközben rohangál: – iskolába viszi a gyerekeit – beszél a tanárokkal – vitatkozik a támogatásokat intéző hivatallal – bevásárol, minden dollárt megszámlolva.

Nincs ideje önmagára gondolni. Csak azt tudja, hogy talpon kell tartania azt a két gyereket.

A Bronxot még mindig problémaként ábrázolják. Keisha a megoldás, amelyet senki sem ismer el: az anya, aki egy olyan negyedtet tart meg, amelyet a politikusok csak díszletnek használnak.

A hiánya szerkezeti: mindennek a középpontjában áll, ami történik, de a rendszer számára nem létezik.

— Nando

Staten Island

Gina, 45 – láthatatlan ingázó két város között

Gina Staten Islanden él. Egy manhattani biztosítási irodában dolgozik. Minden nap ugyanaz a rutin:

– busz – komp – metró – iroda – aztán minden vissza az elejére.

A manhattaniak számára Staten Island alig létezik. Egy kiszögellés a térképen, a halom alja. Gina számára viszont ez az otthon. De ketrec is.

Munkahelyet váltana, de minden komoly lehetőség messze van. Több időt szeretne a gyerekeire, de odaadja a közlekedésnek. Szeretne nem fáradt lenni minden este, de a város nem bánik kedvesen azokkal, akik a peremén élnek.

A hiánya egyszerre időbeli és térbeli: olyan helyen él, amely elszigeteli, olyan helyen dolgozik, amely kihasználja.

Én, Nando, elképzelem, ahogy a kompon áll, kávéspohárral a kezében, a tekintete elvész a látképben. Előtte New York. Az ő élete középen van.

— Nando

Wall Street

Rachel, 37 – a nő, aki nem omolhat össze.

Rachel a pénzügyi szektorban dolgozik. Nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy középsterű legyen. Nem abban a környezetben. Nem nőként.

Megtanult gyorsabban beszélni, soha nem eltéveszteni a hangnemet, soha nem mutatni habozást. Senkinek sem bocsátják meg az összeomlást, de egy nőét egy életre megbélyegzik.

A napok gépek: számok, grafikonok, hívások, értekezletek, láncszerű e-mailek, üzleti vacsorák, túl elhamarkodottan meghozott döntések túl nagy következményekkel.

Amikor hazaér, üres. Nem szomorú: üres. Nincs energiája bármit is felépíteni a munkán kívül. Félkész kapcsolatok, megszakadt barátságok, távoli család.

New York konferenciákon, női szerepvállalási rendezvényeken és kerekasztalokon tapsolja meg a nők Wall Street-i sikerét. Aztán, amint kikapcsolják a mikrofont, minden visszatér a régibe.

A hiánya érzelmi: jelen van minden teremben, ahol döntések születnek, de fel kellett adnia önmaga egy részét, hogy ott ülhessen.

Ennek a történetnek nincs tanulsága. Csak egy nyitott számlája.

— Nando

Latin-amerikai dada

Dolores, 54 – Upper East Side, mások gyerekeit neveli.

Dolores Mexikóból jött. Húsz éve él New Yorkban. Húsz éve jár be olyan otthonokba, amelyek soha nem lesznek az övéi.

Az Upper East Side-on dolgozik, hatalmas lakások, portások, néma liftek és olyan konyhák között, amelyek nagyobbak, mint az egész queensi egyszobás lakása. Négy gyereket nevelt fel egy családban, amely „szinte családtagnak” tekint. „Szinte.” Egy szó, amely mindent elmond.

Látta, ahogy megteszik az első lépéseiket, hallgatta a sírásukat, letörölte a könnyeiket, uzsonnát készített, iskolába kísérte őket, végigkövette a délutánjaikat, meghallgatta a vallomásaikat.

Amikor azok a gyerekek felnőnek, elmennek. Dolores marad.

Aznap este későn ér haza. A vér szerinti fia, aki már felnőtt, még mindig tiszteli, de ebbe neheztelés is vegyül: gyerekként keveset látta. Ő mások anyjaként volt elfoglalva.

A hiánya kettős: anya, aki jelen van mások életében, anya, aki hiányzik a saját családjából.

És Amerika mindezt egyetlen mondatban foglalja össze: „Ez a munka.”

— Nando

Hajléktalan nő

Monique, 51 – Midtown, láthatatlan milliók között

Monique ott alszik, ahol tud. Néha menhelyen, néha egy darab kartonon egy bezárt kirakat előtt, néha egy széken valamelyik metróállomáson.

Valaha volt háza, társa, munkája. Aztán a szokásos spirál: betegség, adósság, a munkahely elvesztése, lelki összeomlás, senki, akibe kapaszkodhatna. Fekete, elmúlt ötven, és a testén hordja minden telet, amelyet az utcán tölt.

Reggel, miközben a város munkába rohan, ő ott van. Ugyanaz az utca, ugyanaz a sarok, ugyanaz a tekintet, amellyel senki sem akar találkozni.

A hiánya teljes: a rendszer számára már semmi. Nem munkavállaló, nem fogyasztó, nem „hasznos”. Tehát nem létezik.

Én, Nando, valahányszor egy nőt látok az utcán New Yorkban, ugyanazt a nyers kérdést teszem fel magamnak: hány lépést kellett kihagynia az államnak ahhoz, hogy ő idáig jusson?

A válasz mindig ugyanaz: túl sokat. Nando

Nagy kórház

Sofia, 34 éves – ápolónő két műszak között, és nincs

levegővétel

Sofia akkor lép be a kórházba, amikor még sokan alszanak. A műszak reggel 7-től este 7-ig tart. Ha minden jól megy. Mert bizonyos osztályokon a „ha minden jól megy” nem létezik.

Egy nagy manhattani kórházban dolgozik. Végtelen folyosók, neonfények, riasztások, monitorok, megtört hangok, gépekre kötött testek, kérdező hozzátartozók, elsiető orvosok.

Sofia nem engedheti meg magának, hogy összeessen. Minden mozdulatnak következménye van. Minden figyelmetlenség súlyosan esik latba.

A műszak végén még mindig vele vannak: – történetek, amelyeknek nincs vége – tekintetek, amelyeket nem felejt el – hírek, amelyeket suttogva kellett közölnie – felelősség, amelyet senki sem vehet le róla. A kórházon kívül New York úgy fut tovább, mintha semmi sem történne. Bent ő tartja a város legtörékenyebb részét.

A hiánya egyszerre érzelmi és intézményi: az egészségügyi rendszer szívében áll, de a hangja nem számít annyit, mint a kitartása.

Én, Nando, ahogy nézem ezeket az egyenruhás nőket, amint kimerülten kilépnek egy műszakból, egyetlen egyszerű dolgot értek meg: ha egy nap mind együtt úgy döntenének, hogy abbahagyják, a város 48 óra alatt összeomlana.

— Nando

Éttermek

Giulia, 27 – Lower East Side, tányérok, asztalok és összepréselt

méltóság

Giulia olasz-amerikai, de abból a New Yorkból, amelyet az igazi olaszok már nem ismernek. Nem a képeslapra illő Little Italy, hanem végtelen műszakok egy Lower East Side-i étteremben.

Pincérnő, de sokkal többet csinál: – rögtönzött pszichológus – villámhárító az ideges vendégeknek – ütköző a konyha és a

vendégtér között – mutogatni való esztétikai jelenlét – mindig egyenes test, mindig mosoly

A borraivaló dönti el, hogy a hét megélhetés vagy csak lélegzetvétel. Az alapfizetés nevetséges, ahogy mindig ebben az ágazatban.

Az este végén a legostobább kérdést teszik fel neki: „És valójában mivel foglalkozol?”

Mintha az nem „igazi” munka lenne. A hiánya társadalmi: mindenkinek szüksége van rá, amikor éhes, senki sem veszi számításba, amikor jogokról van szó.

Én, Nando, jobban tisztellem azt a nőt, aki végig tud csinálni egy nyolcórás műszakot a vendégtérben, mint azt, aki az asztalnál ül, és többet érőnek hiszi magát csak azért, mert fizet.

— Nando

Kreatív ipar

Leah, 36 – Brooklyn, kreatív, aki soha nem tudja kikapcsolni az

agyát.

Leah íróként és producerként dolgozik egy brooklyni és manhattani produkciós cégnél. Sorozatok, kampányok, tartalmak. Mindig valamit ki kell találni, mindig valakit meg kell győzni, mindig van egy nevetséges határidő.

Egy új projekt indító partiján mindenki „vízióról”, „történetmesélésről” és „új elbeszélésekről” beszél. Senki sem beszél az álmatlan éjszakákról, a végtelen átdolgozásokról, az ellopott ötletekről vagy a „munka iránti szenvedélynek” álcázott kiegészről.

Leah egy közös bérelt lakásban él Bushwickban. Lehet, hogy „befutott”, de a város költségei minden előrelépést felemésztenek.

A hiánya szakmai: New York szabadságként árulja a kreativitást, de az ő kreativitása költségvetésekhez, hívásokhoz, abszurd kérésekhez, állandó nyomáshoz van kötve.

Ő képzeletet termel. Mások pénzzé teszik.

— Nando

Szabadúszó darabokban

Priya, 33 – három munka, nulla biztonság

Priya Queensben született, indiai szülők gyermekeként. Tanult, és tele van a feje ötletekkel, de a New York-i munkaerőpiac egyértelmű csomagot nyújtott át neki: szabadúszó egy életen át.

Grafikai tervezést végez ügynökségeknek, amelyek „külső munkatársnak” nevezik, tartalmakat ír márkáknak, amelyek soha nem említik meg, és alkalmanként rövid tanfolyamokat tart arról, hogyan lehet előteremteni a lakbért.

Nincs szabadsága, nincs betegszabadsága, nincs prémiuma, semmi sem garantált. Csak felelőssége van.

Nappal leadja a munkákat. Éjjel az e-mailjeit nézi, abban reménykedve, hogy nem kap újabb „holnapra csoda kell” üzenetet.

A város szereti mondogatni: „Itt, ha tehetséges vagy, sikerülhet.” De az igazság más: itt, ha tehetséged van, addig facsarnak, amíg semmi sem marad belőled.

A hiánya szerződéses: kommunikációs darabokat, kampányokat és projekteket kezel, de papíron mindig „kiszervezett”.

Én, Nando, tisztán látom a csapdát egy olyan ember arcán, mint te: teli munka, üres élet.

— Nando

Szociális bérlakások

Tanya, 44 – East Harlem, anya, gondoskodó, céltábla

Tanya egy East Harlem-i szociális bérlakás-telepen él. Az épületek régiek, rosszul karbantartottak, a liftek gyakran elromlanak, a lépcsők kopottak.

Háromgyermekes anya. Asszisztensként dolgozik egy helyi iskolában. Alacsony lakbért fizet, de az igazi ár más: olyan helyen élni, amelyet az állam már nem tekint a sajátjának.

Minden napja megoszlik: – munka – iskolai megbeszélések – szomszédok, akiken segíteni kell – a támogatások bürokráciája – szorongás a bonyolult környezetben felnövő gyerekekért – veszekedések, rendőrség, szirénák zaja.

A hiánya politikai: a negyede csak akkor létezik, amikor fotó kell a „társadalmi problémákról” szóló beszédhez.

Közben az, aki életben tartja, ő maga, és a hozzá hasonló nők, akik falként állnak mindennel szemben.

New York fejlesztésről, megújulásról és befektetésről beszél. De amikor felmászol bizonyos épületek lépcsőin, rájössz, hogy sokat közülük évek óta magukra hagytak.

— Nando

Családon belüli erőszak

Rosa, 38, Queens, csapdában a félelem és a papírok között.

Rosa a Dominikai Köztársaságból jött. Egy közös bérelt lakásban él Queens egyik végeérhetetlen szakaszán.

Van egy férje, aki alkalmanként dolgozik, és váltogatja: napok, amikor bocsánatot kér, napok, amikor üvölt, napok, amikor lökdösi, napok, amikor üti. Rosa három okból nem megy el: – fél – nincs pénze – fél, hogy elveszíti a tartózkodási engedélyét.

Éjjel, amikor a férje alszik, úgy tesz, mintha semmi sem történne. Reggel kisminkeli magát, hogy eltakarja a zúzódásokat, és megy dolgozni egy mosodába.

A rendszer azt mondja neki: „Telefonálj, kérj segítséget, menj el.” De a valóság mocskosabb: telt házas menhelyek, várólisták, túlterhelt szociális munkások, kevés valódi védelem.

A hiánya jogi: csapdában van a törvények, a papírok, a félelem és az alternatívák hiányának ürében.

Én, Nando, kívülről nézem, és tudom, hogy a „ha akar, elmehet” mondat az egyik leghamisabb és leggyávább, amit ez a világ valaha kitalált.

— Nando

Ultraortodox negyedek

Chaya, 29 – Borough Park, születés előtt eldöntött élet.

Chaya a brooklyni Borough Parkban él. Ultraortodox zsidó negyed. Szigorú szabályok, zárt közösség, kiosztott szerepek.

Az életét azelőtt eldöntötték, hogy egyáltalán véleménye lehetett volna: – hihetetlenül fiatalon kötött házasság – sok gyerek – semmi valódi önállóság – a vallási tanulás a középpontban – a külvilág mint fenyegetés.

A napja teli: ház, gyerekek, bevásárlás, főzés, rituálék, állandó kérések. Soha egy pillanatnyi igazi csend, soha egy csak neki szóló tér. Chayának vannak gondolatai, amelyeket nem fejezhet ki. Kérdései, amelyeket nem tehet fel. Sejtései arról, mi lehet odakint, de nincs térképe, hogy eljusson oda.

A hiánya kulturális és spirituális: jelen van a világa minden mozdulatában, de nem létezhet a szerkezettől különálló egyénként.

New York tapsol a sokszínűségnek, de szívesen elfogadja, hogy egyes nők „láthatatlan” kulturális ketrecekben éljenek, ha nem zavarnak másokat.

— Nando

Körömszalón

Li Mei, 41 – Flushing, tökéletes kezek, felemésztett élet

Li Mei egy flushingi körömszalónban dolgozik, Queensben. Vendég vendég után, köröm köröm után, körömlakklemosó szagában, maszkban, görnyedt háttal.

Több mint tíz éve érkezett Kínából. Azonnal talált munkát: készpénz, hosszú műszakok, kevés kérdés.

Heti hat napot dolgozik, napi tíz órát. Néha többet is.

A vendégek számára a hely kelléke: „az asszony, aki jól és csendben csinálja a körmöt”.

Senki sem kérdezi meg magától: – mennyi pénz marad a zsebében – milyen gyakran lélegzik be vegyszereket – van-e egészségbiztosítása – tud-e éjjel fájdalom nélkül aludni. A hiánya vegyi és társadalmi: lassan kopik el a neonfények alatt, miközben mások kezét teszi széppé, és senki sem veszi észre, milyen az övé.

Én, Nando, elképzelem, ahogy este bezárja a szalont, és megszámolja a pénzt. Nem a nyereséget: a mozgásteret. A különbséget aközött, hogy a felszínen marad, vagy egy kicsit mélyebbre süllyed.

– Nando

Az éjszaka nője

Jasmine, 28 – Times Square, vakító fények, törékeny élet

Jasmine olyan klubokban dolgozik, amelyek éjfél után élnek. Nem a művészetért táncol. A túlélésért táncol.

Hosszú műszakokban dolgozik, sötét folyosók, túl sokat mosolygó vezetők és olyan vendégek között, akik összetévesztik a szolgáltatást a jogosultsággal.

Tíz szabályt tanult meg, amelyek sehol sincsenek leírva: – mosolyogj – ne bízz – ne maradj egyedül – ne idd meg, amit kínálnak – ne mutass félelmet – tartsd nyitva a szemed – ne barátkozz – ne higgy semmilyen ígéretnek – ne állj meg – ne menj haza későn egyedül.

Minden éjszaka egyensúlyozás egy láthatatlan kötélén. Senki sem védi: sem a klubok, sem a rendőrség, sem a város.

A hiánya erkölcsi: mindenki tudja, hogy létezik, de senki sem akarja munkavállalóként elismerni.

Én, Nando, amikor látom a lányokat hajnalban kijönni a klubokból, tudom, hogy az erő nem csillogás. Hanem túlélés. — Nando Futárnő Karla, 30 – Queens → Manhattan, eső, hó, hőség, mindig az utcán Karla biciklivel dolgozik. Hőtartó hátizsák a hátán, telefon a kormányon, alkalmazás, amely mindenről dönt: – útvonal – fizetés – idő – büntetés – következő rendelés Ő a rendszer „okos” része. Az a része, amelyre senki sem akar ránézni. Átsuhan autók, taxik, kátyúk és könyörtelen jelzőlámpák között. Pedáloz esőben, hóban, az arcát dermesztő szélben. Mindezt néhány dollárért, amelyet cseppenként fizetnek ki. Aznap este kimerülten ér haza. Semmi védelem, semmi biztonság, semmi biztosítás. A hiánya digitális: csak az alkalmazásokon belül létezik. Kívül nem. — Nando Egyedülálló anyja Queens mélyéről Erika, 33 – Far Rockaway, óceán, távolság és szegénység között Far Rockaway New York, de nem feltétlenül. Távoli, elvágott és elfeledett. Egy terület, amelyet a város csak a statisztikákhoz használ. Erika ott él két gyerekével. Egy szupermarketben dolgozik. Minden nap megteszi, amit tud:

– neveli a gyerekeket – felöltözteti őket – reggelit készít – iskolába viszi őket – rohan dolgozni – kiszolgálja a vásárlókat, kezeli a mérleget és a pénztárgépet – rendkívül hosszú buszutakon jár haza – főz – takarít – mindent rendbe tesz

Anyja, akinek három élete van: a sajátja, a gyerekeié és a negyedé.

A hiánya földrajzi: túl messze él ahhoz, hogy lássák.

Én, Nando, térképeket és távolságokat nézek, és egy dolgot tudok: aki Far Rockawayben él, minden nap láthatatlan hátránnyal él.

— Nando

Nó Brooklyn fekete közösségéből

Latoya, 40 – Brownsville, túlélési rutin

Brownsville New York egyik legsúlyosabban sérült negyede. Ősi szegénység, gyenge szolgáltatások, elhanyagolt iskolák.

Latoyának két munkája van: reggel egy iskolában, este egy idősoththonban.

A napja soha nem ér véget. Nincs órarendje. Nincs mozgástere. Nincs pihenője.

Minden hónapban el kell döntenie, mit fizessen ki először: a lakbért? a számlákat? az ételt? a közlekedést? a gyógyszereket?

A hiánya faji: egy városban, amely szereti „progresszívnek” nevezni magát, a szegény negyedek fekete nőit veszik észre utoljára, és csak akkor válnak újra láthatóvá, amikor egy tragédiát lehet posztolni róluk az interneten. — Nando Technológiai nő Hannah, 29 – Manhattan, startup, szorongás, nyomás, színlelés Hannah egy technológiai startupnál dolgozik, amely „sokszínűségről”, „befogadásról”, „a jövőről” és „új vezetésről” beszél. Aztán a gyakorlatban: – férfiak a csúcson – férfiak, akik döntenek – férfiak, akik a projekteket vezetik – férfiak, akik a pénzt kapják. Hannah végzi az összes láthatatlan munkát: szervez, szerkeszt, prezentál, ügyfelekkel foglalkozik, vészhelyzeteket kezel. Jó. Annyira jó, hogy mindenki kihasználja. Egy éve jár terápiára szorongás és kiégés miatt. A hiánya kulturális: a tech modernnek vallja magát, de belül régi. Én, Nando, megértettem, hogy az „új világ” nem változik meg, amíg azok nem változnak meg, akik irányítják. — Nando Papírok nélküli bevándorló Yaritza, 26 éves – Bronx, mindenhol dolgozik, rejtőzködve él. Yaritza az állam számára nem létezik. Ezért az állam sem létezik számára. Három szokatlan helyen dolgozik: – takarítás egy bérházban – főzés egy deliben – gyerekfelügyelet, ha kell.

Kézpénzben fizetik. Semmi biztonság. Semmi védelem. Semmi jog.

Fél a rendőrségtől, fél a bevándorlási hivataltól, fél a háztulajdonosoktól, fél, hogy egy feljelentés miatt örökre eltűnik.

A hiánya jogi: a két világ közötti résben él. Szükség van rá, de nem ismerik el.

— Nando

Menekülő bevándorló nő

Maha, 37, Astoriából, a kényszerházasság elől menekül.

Maha két éve érkezett a Közel-Keletről. Hátrahagyott egy bántalmazó férjet, egy családot, amely nem akarta a szabadságát, és egy kultúrát, amely nem engedi, hogy egy nő maga döntsön.

New Yorkban egy közös szobában él Astoriában. Egy élelmiszerboltban dolgozik. Esténként angolul tanul, videókat nézve a telefonján.

Ősi félelmet hordoz magában: hogy valaki a családjából megtalálja. Hogy minden visszafordul. Hogy a szabadság véget ér. A hiánya érzelmi: félúton létezik, egyik lábával az új életben, a másikkal az örök menekülésben.

New York megadta neki az esélyt, hogy eltűnjön. Most meg kell tanulnia létezni.

— Nando

Az utak, a metró, a zaj és a rohanás mérföldjeinek nője

Elena, 50 éves – Manhattan, egy élet a városban, amely felfal.

Elena több mint harminc éve él a városban. Láta negyedek, épületek, boltok és arcok változását. Láta a barátait elmenni, a kollégáit elveszíteni a munkájukat, családokat szétesni.

Ő maradt.

Felügyelőként dolgozik egy áruházban. Hosszú műszakok, nagy felelősség, állandó nyomás. Csapatokat vezet, vásárlókat kezel, és megment napokat, amelyek elvesztek volna.

Elena az igazi New York: az, amelyik nem jelenik meg a filmekben. Az, amelyik működteti a rendszert. Az, amelyik nem panaszkodik, de minden ütést érez.

A hiánya egzisztenciális: mindent odaadott a városnak, és a város csak kitartást adott vissza neki.

Én, Nando, amikor olyan nőkkel találkozom, akik húsz éve élnek itt, megértek valamit, amit egyetlen turista sem fog soha megérteni: New Yorkban élni lassú háború. És aki marad, minden nap győz, ünneplés nélkül.

— Nando

Epilógus

New York olyan város, amely követeli, hogy lássák, de soha nem néz igazán. Olyan hely, amely úgy hatol beléd, mint egy kényszerű választás: vagy elfogadod, vagy összeűz.

Ebben a tökéletes káoszban a nők a láthatatlan tengely, amely mindent összetart. Ott vannak a vonatokon, a konyhákban, a kórházakban, az iskolákban, a felhőkarcolókban, a raktárakban, a negyedekben, ahová a hatalom soha nem teszi be a lábát. Mindenütt ott vannak, de csak akkor veszik őket számításba, amikor szükség van rájuk.

A város gyorsabban fut, mint maga az élet, és ebben a versenyben felemészti azokat, akik valóban fenntartják. New York mindent ígér: sikert, lehetőséget, megváltást. Aztán olyan árat követel, amelyet nem mond ki.

Az igazság egyszerű: a világ leghíresebb városa olyan nők hátán virágzik, akik soha nem kerülnek a címlapokra.

Ez a fejezet visszahozza őket a felszínre. Egyenként. Történetről történetre. Szűrő nélkül. Romantizálás nélkül. Egyenes háttal, ahogy minden élet megérdemli, amelyről nem vesznek tudomást, miközben milliók súlyát viseli.

Elmélkedés

A kötet minden állama a hiány egy-egy típusát mutatja. New York mindet magában foglalja. Itt a női hiány teljes és megsokszorozott: – az idő hiánya – a védelem hiánya – a lelki tér hiánya – az elismerés hiánya – a meghallgatás hiánya – a pihenés hiánya – az önálló identitás hiánya – annak hiánya, hogy visszakapják, amit adnak.

A város, amely a szabadság eszméjét árulja, ugyanaz a város, amely nők ezreit kényszeríti arra, hogy olyan rendszerekben éljenek túl, amelyeket nem nekik terveztek. Nélkülözhetetlenek, de feláldozhatók. Jelen vannak, de láthatatlanok. Ők a motor, de nem az elbeszélés.

New Yorkban minden nő más csatát vív, de mindannyiuknak ugyanaz a terepe: egy város, amely nem áll meg, még a küzdelmük láttán sem.

És éppen ezért szükségesek ezek az oldalak: New York nem csak látkép, művészet, kultúra, siker. Hiány is. Női hiány. A leginkább elkerült, a leghitelesebb, a legállandóbb.

Személyes megjegyzés

New York az otthonom. És éppen mert az otthonom, nem bocsátom meg a hazugságait.

Nem érdekel, hogy leírjam a várost, amelyet a turisták, az újságok, a tévésorozatok vagy mások álmai látnak. Az a város érdekel, amely lélegzik, vérzik, amely minden nap összetörik és újjáépül valódi emberek vállán.

Eleget láttam ahhoz, hogy egy dolgot végleg megértsek: az itteni nők kétszer annyit tartanak, és feleannyit kapnak. Nem azért, mert gyengék, hanem mert a város hozzászokott az erejükhöz. És amikor a világ hozzászokik az erődhöz, abbahagyja a védelmedet. Én, Nando, azért írtam ezeket a történeteket, mert nem tudom elfogadni, hogy mindez hallgatásba merüljön. Nem tudom elfogadni, hogy azokat, akik ezt az egész gépezetet mozgatják, kiszorítsák az elbeszélésből. Nem tudom elfogadni, hogy a város zaja elnyomja azoknak az életeknek a zaját, amelyek a felszínen tartják.

New York gyönyörű, de nem ártatlan.

Ezek az oldalak az én módom arra, hogy kimondjam, semmit sem szépítve, egy grammnyi igazságot sem elvéve, senkitől sem kérve engedélyt.

— Nando

Ferdinando Frega